

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Oordeelsvormende raadsbijeenkomst d.d.	25 mei 2020	agendapunt 5
Raadsvergadering, d.d.	25 mei 2020	agendapunt 8

<i>Portefeuillehouder wethouder</i>	wethouder M. Blind
Zaaknummer	15988-2020
Datum B&W-besluit	24 maart 2020

Onderwerp
Voorstel tot besluitvorming MJIP

BIJLAGEN: geen

INLEIDING

In het CUP is aangegeven dat voor de uitvoering van projecten in de infrastructuur en openbare ruimte gewerkt gaat worden met het MJOP/MJIP. In 2019 is hiervoor door het college een startnotitie met bijbehorend budget vastgesteld. Met dit MJIP geven we uitvoering aan de wens van de Raad om het MJIP in te brengen voor integrale afweging bij de begroting.

Naamsverandering van MJOP naar MJIP

In de afgelopen jaren is in de communicatie richting Raad en College de naam MJOP gebruikt. Omdat in deze naam het woord onderhoud voorkomt hebben we besloten de naam te veranderen in MJIP: Meerjarig Investerings Plan.

Met MJIP gaat immers over reconstructies en vervangingen in de openbare ruimte en niet over onderhoud. Onderhoud betreft het in standhouden van de openbare ruimte. Dit is vastgelegd in beheerplannen per vakdiscipline (riool, groen, wegen e.d.) en hier is budget voor in de exploitatiebegroting. Het is ook niet toegestaan om beheer en onderhoud als kapitaallast te financieren> Dit mag alleen bij reconstructies en vervangingen, echte investeringen dus.

Het MJIP geeft een integraal en meerjarig overzicht van de investeringen in de fysieke infrastructuur/openbare ruimte van de gemeente. Onder investeringen verstaan we **reconstructies** en **vervangingen** in de openbare ruimte. Denk aan het vervangen van riolering, het aanleggen van klimaat adaptieve voorzieningen, het grootschalig herstellen van laanbomen en het vervangen van wegen. Deze reconstructies en vervangingen zijn niet, of niet geheel gedekt vanuit de exploitatiebegroting. Hiervoor zijn investeringen nodig die als kapitaallast worden begroot. Het is verplicht om deze investeringen te activeren op basis van de BVV (besluit begroting en verantwoording) en de op basis hiervan opgestelde gemeentelijke richtlijnen 'waardering en afschrijving vaste activa'. Met een kapitaallast betaal je vervolgens de rente en afschrijving op de lening over een afgesproken aflossingstermijn.

Het MJIP kijkt telkens 5 jaar vooruit en stellen we elke 2 jaar bij. Het MJIP is hiermee een voortschrijdend meerjarenplan, waarbij de projecten de eerstkomende 2 jaar daadwerkelijk uitgevoerd worden. De projecten voor de jaren erna dienen te worden beschouwd als 'doorkijk'/ indicatief. Per twee jaar herijken we het MJIP en vragen opnieuw de kapitaallasten aan voor de beoogde investeringen in de komende twee jaar.

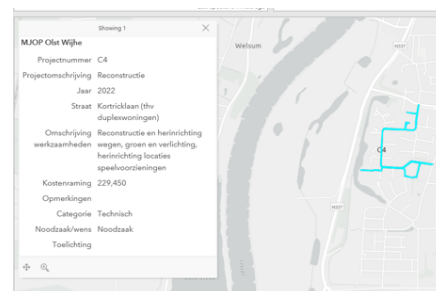
In het MJIP kijken we eerst wat de gewenste investeringen zijn op het gebied van riolering, wegen, groen, verkeer, openbare verlichting en kunstwerken, om vervolgens te kijken waar we deze werkzaamheden

integraal kunnen uitvoeren (werk met werk maken). Hiernaast zoeken we de mogelijkheden voor combinaties met ontwikkelingen bij externe partners zoals SallandWonen, ProRail en de Provincie. In het MJIP kijken we ook naar een juiste fasering. Een goede fasering van de uitvoering van projecten is van groot belang voor een blijvende bereikbaarheid van Olst-Wijhe enerzijds en het voorkomen van meerjarige overlast in een gebied anderzijds.

Daarnaast kan het MJIP aanleiding zijn om ergens toch aan de slag te gaan ondanks dat dit (nog) niet in de planning stond. Een werk/project van bijv. de Provincie kan aanleiding zijn om aan te haken. Het MJIP dient dus enerzijds om werken en projecten integraal af te stemmen en anderzijds als instrument om kansen te zien en te benutten.

Door het MJIP, naast tabellen en projectomschrijvingen, ook op kaart weer te geven zijn we in staat op een eenvoudige manier te communiceren met onze inwoners en bedrijven. We zijn in staat om visueel aan te geven welke projecten we als gemeente de komende jaren uitvoeren, wat we hier gaan doen en hoe het participatieproces eruit ziet.

Op dit moment doen we dit nog niet. Deventer heeft hier al wel ervaring in en publiceert jaarlijks de MJIP-kaarten op haar website. Inwoners en partners zijn in staat op deze kaarten in te zoomen, projecten aan te klikken en zo projectinformatie te zien. Na het vaststellen van het MJIP in de Raad willen we deze werkwijze komend jaar ook toepassen in Olst-Wijhe.

Door nu al aan te sluiten op dezelfde methode (zelfde kaarten, zelfde systeem) als Deventer hebben we hiervoor de basis al gelegd. Onze eigen medewerkers hebben inmiddels de kennis om deze kaarten te vervaardigen en actueel te houden (zie ook kader 'kennis borgen in de eigen organisatie').

BEOOGD RESULTAAT

Beoogd wordt accordering van de systematiek van het MJIP, waarmee een integraal beeld ontstaat van investeringsprojecten, en er prioritering kan worden aangebracht.

Besluitvorming is daarnaast nodig om de noodzakelijk geachte projecten voor 2021 en 2022 uit te kunnen voeren en de kapitaallasten behorende bij deze projecten mee te nemen in de afweging van de begroting. We beogen een positief besluit zodat de kapitaallasten opgenomen kunnen worden in de exploitatiebegroting en we middelen beschikbaar hebben om de projecten voor te bereiden en uit te voeren. Tot slot beogen we een structurele andere manier van financieren door vrijvallende kapitaallasten in het fysieke domein weer beschikbaar te stellen voor het aangaan van nieuwe kapitaalinvesteringen in hetzelfde fysieke domein.

KADER

- Besluit begroting en verantwoording (BBV);
- Concept-Nota waardering en afschrijving vaste activa 2020 Olst-Wijhe, welke als onderlegger bij de uitwerking van dit vraagstuk gebruikt wordt. Dit betreft het beleid hoe met activa wordt omgegaan in aansluiting tot een recente notitie BBV "onderhoud kapitaalgoederen";
- Collegeuitvoeringsprogramma (CUP) ter uitvoering van het Raadsakkoord 2018-2022.

ARGUMENTEN

Een MJIP is nodig om integraal keuzes te kunnen maken en financiën (kapitaallasten) beschikbaar te stellen. Dit geldt op alle niveaus: ambtelijk (teams BOR en PMA), college en raad.

De reden van een MJIP is om investeringen in de openbare ruimte voorzienbaar/voorspelbaar te maken en zo op een verantwoorde manier te beheren.

Reconstructies en vervangingen en hiermee investeringen in de openbare ruimte zijn nodig om het functioneren van de openbare ruimte, de veiligheid en het beheer en onderhoudsniveau te kunnen waarborgen. Kortdurend uitstel zoals in Olst-Wijhe enkele jaren gebeurd is tijdens de financiële crisis is mogelijk, maar levert slechts uitstel op en een oplopende investeringsvraag in de daaropvolgende jaren.

Wanneer investeringen in de vorm van kapitaallasten niet in de kadernota voor de begroting 2021 en de daaropvolgende jaren worden opgenomen, zijn we niet in staat reconstructie- en vervangingsprojecten op te starten.

Hiermee staan we eigenlijk stil en verhogen we de negatieve erfenis naar de komende jaren. Zonder aanpassing van beleid (accepteren lager kwaliteitsniveau openbare ruimte) en zonder het inzetten van incidentele budgetten ('damage control' uitvoeren om veiligheid te garanderen) is uitstel niet mogelijk. Daarnaast toetst de Provincie de gemeente op het verantwoord onderhouden, vervangen en financieren van onze fysieke infrastructuur.

Naast deze argumenten zijn er projectinhoudelijk verschillende specifieke argumenten om reconstructies en vervangingen uit te voeren:

Technisch en veiligheid

Investeren in reconstructies en vervanging van de fysieke infrastructuur is noodzakelijk omdat alle voorzieningen in de openbare ruimte slijten door het gebruik hiervan en door de invloed van elementen (het weer). Na verloop van tijd is een voorziening zoals een weg versleten of een boom afgestorven. Wanneer we een voorziening in deze situatie niet vervangen ontstaat een onveilige situatie (gat in de weg, gevaarlijke boom) of een voorziening die niet meer (optimaal) functioneert. Denk aan een riolering die door scheuren, lekkages en verzakking het water niet meer goed afvoert. Beheer en onderhoud voeren we uit om de levensduur van voorzieningen zo lang mogelijk te laten zijn, maar op een gegeven moment is een voorziening technisch en/of financieel niet meer in stand te houden/te herstellen en is vervanging of een reconstructie nodig.

Verskil vervanging en reconstructie

Wanneer ene voorziening 1 op 1 wordt vervangen door eenzelfde voorziening spreken we van vervanging. Denk aan het vervangen van een groot aantal laanbomen (oud, niet meer veilig) door nieuwe laanbomen.

Wanneer er meerdere wensen zijn vanuit nieuwe technische inzichten/mogelijkheden, gebruik, klimaat en/of esthetisch dan passen we de situatie bij het vervangen van voorzieningen aan. We maken een nieuw ontwerp. In dit geval spreken we van een reconstructie.

Zijn we niet in staat deze reconstructies/vervangingen uit te voeren, dan stijgen de onderhoudskosten en is het beheer en onderhoud op termijn ook niet meer mogelijk en/of niet betaalbaar. De afgesproken IBOR-kwaliteit is dan ook niet meer te realiseren.

Vergelijking met een raamkozijn

Het onderhouden en vervangen van de openbare ruimte als wegen, bomen en riolering kunnen we vergelijken met onderhoud aan bijvoorbeeld een raamkozijn. Het schoon maken en schilderen is nodig om de levensduur te verlengen. Dit zien we als onderhoud en zit in de exploitatiebegroting.

Als na vele jaren het kozijn meerdere keren is geschilderd en rotte plekken zijn hersteld (groot onderhoud) en het kozijn is toch weer verrot, dan is vervanging nodig. Het nogmaals herstellen van een te rot kozijn is niet rendabel of zelfs technisch gezien niet mogelijk. Op moment dat we dit kozijn gaan vervangen denken we ook na over nieuwe mogelijkheden zoals een kunststof kozijn.

Alle projecten in dit MJIP kennen een **technische aanleiding**. Daarnaast zijn er andere argumenten om een project uit te voeren. We laten deze argumenten meewegen in de projecten en houden er in de projecten rekening mee. Soms kan een niet technisch argument net zo sterk of zelf sterker zijn en zo de aanleiding vormen voor een reconstructie. Deze argumenten zijn:

Esthetisch

Naast technische redenen kan er vanuit esthetisch oogpunt een aanleiding/wens zijn. Denk aan een verouderde straat in het centrum van een dorp. Technisch kan de openbare ruimte nog redelijk functioneren maar kan de uitstraling niet meer aansluiten op onze wensen. Het oogt rommelig, sleets en wordt als niet aantrekkelijk ervaren. Er kan behoefte zijn aan een modernere, frisse en nieuwere uitstraling, passend bij een winkelgebied/centrum.

Gebruik

Door de loop der jaren kan een voorziening niet meer voldoende aansluiten op de huidige gebruiksbehoefte. Denk aan de ontwikkeling van parkeren, elektrisch rijden en gebruik van elektrische fietsen. Wanneer we een gebied/straat reconstrueren hebben we de kans deze opnieuw te laten aansluiten op de huidige wensen. We kunnen meer- of minder parkeervoorzieningen aanleggen, laadpalen plaatsen, fietspaden aanleggen etc.

Klimaat

Als gemeente willen we klimaat adaptieve maatregelen nemen om de gevolgen van klimaatveranderingen te verkleinen. Denk aan water afvoeren, waterberging en verminderen van hittestress. In veel projecten in het MJIP zijn daarom voorzieningen voor waterberging en waterafvoer opgenomen (riolering) en is groen (vergroenen van de openbare ruimte) een prominent onderdeel binnen de projecten.

DUURZAAMHEID

Het MJIP biedt de mogelijkheid om per project duurzaamheid een goede positie te geven. Door de integrale benadering brengen we per project de kansen in beeld om werk met werk te maken: technische maatregelen koppelen aan klimaatmaatregelen. Denk aan een traditioneel riool vervangen voor een gescheiden stelsel en direct ruimte zoeken in het groen voor infiltratie/berging van regenwater en/of het planten van bomen om hitte stres tegen te gaan en CO2 te reduceren.

DRAAGVLAK

Op 6 april 2020 is het MJIP toegelicht in een woordvoerdersoverleg.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

- Er is met het MJIP een prioritering gemaakt tussen gewenste projecten en noodzakelijke projecten.
- De komende twee jaar stellen we voor om 12 noodzakelijke projecten uit het MJIP te realiseren.
- De kosten voor de realisatie van deze projecten bedraagt 9,9 miljoen, zo blijkt uit het MJIP.
- In de projecten worden investeringen bij elkaar gebracht op het vlak van riolering, wegen, groen, verkeer, openbare verlichting en kunstwerken.
- Hiervan is 7 miljoen reeds gedekt via de begroting (met name riolering (investeringen via het GRP)) en cofinanciering (Provincie, Waterschap etc).
- Een bedrag van 2,9 miljoen is niet gedekt, en wordt nu voorgesteld.
- De investering van deze 2,9 miljoen vindt in de vorm van kapitaallasten plaats. Deze kapitaallasten gaan lopen in het eerste jaar na realisatie van een project.

We vragen een besluit voor het beschikbaar stellen van de benodigde aanvullende middelen voor het uitvoeren van de noodzakelijk geachte projecten in 2021 en 2022..

De benodigde kapitaallasten voor de noodzakelijk geachte projecten in 2021 en 2022 bedragen:

- 2021: € 1.000 (kapitaallasten voorbereidingskosten projecten 2021)
- 2022: € 65.381 (kapitaallasten projecten 2021 en kapitaallasten voorbereidingskosten projecten 2022)
- 2023: € 66.555 (kapitaallasten projecten 2022)

Deze kapitaallasten gaan in bovengenoemde jaren starten en gaan hiermee structureel een beslag leggen op de exploitatiebegroting voor een periode van 30-40 jaar. De hierboven genoemde bedragen betreffen de kapitaallasten voor het eerste jaar berekend op basis van lineaire afschrijvingen waardoor in opvolgende jaren de kapitaallasten telkens iets lager zullen worden.

Het college heeft recentelijk in het kader van het project Scholen voor morgen besloten tot vaststelling van de voorkeurslocatie voor het cluster Olst-Boskamp-Den Nul, met inbegrip van de bijbehorende infrastructurele aanpassingen. Deze konden daarom nog niet meegenomen worden in het MJIP en zijn daarom apart financieel technisch geraamd in het raadsvoorstel Scholen voor morgen.

In het voorstel Scholen voor morgen cluster Olst-Boskamp-Den Nul is nadrukkelijk afgestemd met de MJIP-projecten in de directe omgeving. Enerzijds om te zorgen voor een goede aansluiting/verbinding en anderzijds om de projectafbakening(en) goed in beeld te hebben.

Onderzoek naar methode vrijvallende kapitaallasten en fondsvorming

Het is ideaal als er een balans is tussen vrijvallende kapitaallasten en nieuwe kapitaallasten. Indien die balans er is blijft de gemeente op termijn gezond en blijven algemene reserves op niveau.

Daarnaast is het vanuit BOR wenselijk om niet tweejaarlijks nieuwe investeringsaanvragen te doen en hiermee sterk afhankelijk te zijn van de keuzes en financiële middelen op dat moment. Daar waar projecten een continu werkproces vragen in het team BOR en team PMA en we een betrouwbare partner willen zijn richting inwoners en andere stakeholders is fondsvorming het overwegen waard. Fondsvorming zorgt voor continuïteit waar het tweejaarlijks aanvragen (en kans op niet honoreren) van investeringen dit continue proces kan belemmeren.

Alle vrijvallende kapitaallasten behorend bij investeringen in het fysieke domein (denk aan kapitaallasten voor de nieuw aan te leggen fietstunnel) vallen dan op termijn vrij in dit fonds. Het MJIP put uit dit fonds en verantwoordt dit middels het MJIP aan de Raad.

Op dit moment komen vrijvallende kapitaallasten in onze gemeente ten gunste van de algemene reserve. Helaas is er op dit moment geen zicht op de balans tussen vrijvallende lasten en nieuwe kapitaallasten. Ondanks dit ontbrekende inzicht is wel besluitvorming nodig op de projecten 2021 en 2022 in dit MJIP om de continuïteit van reconstructies en vervangingen voor noodzakelijke projecten te waarborgen.

Het college heeft besloten om team financiën komend jaar te vragen om te adviseren over de mogelijkheden om vrijvallende kapitaallasten via fondsen/voorzieningen ter beschikking te stellen aan een betreffend domein. Omliggende gemeenten werken reeds op deze manier. Gezien de Coronacrisis op dit moment is op voorhand niet te zeggen wanneer dit onderzoek en advies plaats kan vinden. We komen hier zo spoedig mogelijk op terug met een concreet voorstel.

AANPAK/UITVOERING

Bij het ter beschikking stellen van de middelen in de begroting 2021 en verder wordt de projectvoorbereiding van de geplande projecten opgepakt. Per project maken we, in nauwe samenwerking met team PMA uitgebreide projectplanningen en bepalen de participatiestrategie. Uiteraard worden projectplannen zoals gebruikelijk weer besproken of waar gewenst vastgesteld in College en eventueel Raad. Dit collegevoorstel gaat puur over de financiële middelen van de projecten 2021-2022.

Omdat er dit jaar geen behandeling van de kadernota plaatsvindt is er pas eind van dit jaar financiële zekerheid. Dit betekent dat de geplande projectvoorbereidingen voor projecten waarvan de uitvoering in 2021 gepland staan de komende maanden nog niet kan plaatsvinden. Er is overwogen enkele projecten toch in voorbereiding te nemen en deze kosten als correctie in de BERAP op te nemen.

Hier is echter niet voor gekozen. De projectvoorbereiding is uitgesteld tot het moment van besluitvorming door de raad bij de begrotingsbehandeling. De reden hiervan is dat alle projecten in 2021 dermate integraal en multidisciplinair zijn, dan een eenzijdige benadering vanuit bijvoorbeeld alleen riolering niet wenselijk en/of mogelijk is. Het onderdeel riolering is in deze projecten financieel reeds gedekt, maar de onderdelen verharding, groen en verlichting niet. Indien bij de begrotingsbehandeling onverhoopt geen akkoord kan worden gegeven op de investering van het MJIP maar er heeft wel projectvoorbereiding plaatsgevonden, dan lopen we het risico de projectvoorbereiding voor niks te hebben gedaan en dan zijn de voorbereidingskosten al gemaakt. Dit risico weegt onzes inziens niet op tegen een half jaar later starten met de voorbereiding.

We streven nog steeds een uitvoering van projecten in 2021 na, maar hier zal dus enige vertraging in ontstaan doordat de voorbereiding later start.

VOORSTEL

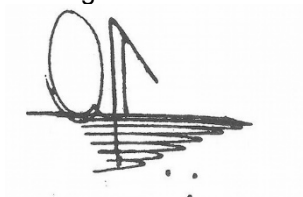
1. In te stemmen met de werkwijze van het MJIP en de daarin opgenomen noodzakelijke projecten voor 2021 en 2022;
2. De benodigde kapitaallasten voor 2021 ad. € 1.000, 2022 ad. € 65.381 en 2023 ad. € 66.555 met structureel beslag op de exploitatiebegroting in te brengen bij de afweging van de begroting 2021-2024.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe
de secretaris

drs. D.L.W. (Dries) Zielhuis

de burgemeester

A.G.J. (Ton) Strien

Informatie in te winnen bij:
Remko Kamstra
Telefoonnummer: 14 0570

Onderwerp Besluitvorming MJIP

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 24 maart 2020,

gelet op het bepaalde in artikel 189 en 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. In te stemmen met de werkwijze van het MJIP en de daarin opgenomen noodzakelijke projecten voor 2021 en 2022;
2. De benodigde kapitaallasten voor 2021 ad. € 1.000, 2022 ad. € 65.381 en 2023 ad. € 66.555 in te brengen bij de afweging van de begroting 2021-2024.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d.

De raad voornoemd,

de griffier

de voorzitter

J.T.J.J. (Jacqueline) van Zwam

A.G.J. (Ton) Strien